

Tekintve, hogy hasonló célt szolgáló berendezések földalatti használata egyre növekszik, fontos megemlíteni a karbantartó és a berendezéseket használó létszám szakmai képzettségi szintje emelésének szükségességét is.

A következő előadást Szokolai György okl. gépészmérnök, okl. villamosmérnök tartotta: „Többsatornás információátvitel a bányában” címmel.

Előadásában hangsúlyozta, hogy a bányászatban az egyre fokozódó komplex gépesítés következtében megnő a bányászati munkafolyamatok automatizálásának szerepe és súlya. Itt elsősorban a külszínen, valamint a föld alatt, a fejtésekben, az elővájásokban, a szállításhoz, a vízelvezetésnél a szellőztetésnél alkalmazott, vagy alkalmazható villamos szabályozó, vezérlő és jelzőberendezésekre gondol. A hazai bányászatban alkalmazott villamos szabályozó, vezérlő- és jelzőberendezések jelfogós, elektronikus, illetve vegyes rendszerűek.

A Bányászati Kutató Intézet kezdte elsőként alkalmazni a bányászati vezérlőberendezésekben a magyar EMG gyártmányú E. D. S. típusú logikai kártyákat, amelyek igen alkalmasak vezérléstechnikai feladatok megoldására. Ezeket a logikai elemeket főszivattyú rendszerek, szállítószalag rendszerek vezérlésére, a terhelés, állás, üresjárás és túlterhelési idők mérésére, kapcsolások számlálására stb. lehet alkalmazni. A vezérlő-mérő és jelzőberendezések általában megfelelnek a bányászat szigorú követelményeinek, üzembiztosak és hosszú élettartamúak.

A fejlődés megköveteli az egyre nagyobb számú információ átvitelét egyre nagyobb távolságra, ez maga után vonja a fajlagos kábelteljesítmények ugrásszerű megnövekedését.

Felmerül tehát a többsatornás átvitel szükségessége, amely a már meglévő jó műszaki paraméterek mellett, a logikai kártyás berendezéseket gazdaságossági szempontból még versenyképesebbé teszi.

A harmadik előadót Hankó János okl. automatizálási és telemechanikai mérnök volt, ki az „OBV-MAVOX” típusú, hangos diszpécser telefonrendszert ismertette.

A modern szénbánya nagy területen helyezkedik el. Üzemvitelére nagyszámú szállítóeszközt és mozgó személyt kíván. A termelés nem ritmikus, sok a hibaforrása, amihez hozzájárul az állandó veszélyeztetettség. Ez nagyobb mértékben követeli meg egy széles körben használható hangszórós diszpécser rendszer megteremtését.

Az Országos Bányagépgyártó Vállalat által gyártott „MAVOX” diszpécser hangosbeszélő rendszer előnyös tulajdonságainál fogva ki tudja elégíteni mindezeket a követelményeket. Az építőköveik alapján kialakított szerkezetével biztosítani tudja a bányauzemek gépesítési szintjének, speciális adottságainak megfelelő hatékony hírközlő berendezés feladatait. A rendszer nem tartalmaz korlátozásokat, az egymással kapcsolatban álló szimplex üzemű állomások, az egy bemenőhelyhez csatlakozó vonalak száma, illetve az átvitt hangerő tekintetében. Gyors és egyszerű hírtovábbító rendszer, amely biztosítja az automatikus irányválasztást, az automatikus és tájékoztató foglaltságjelzést, valamint a hívó fél automatikus azonosításának funkcióit. Megvalósítja a kiszolgált üzem mód megkérdezését, körözvény és konferencia beszélgetések, illetve a saját körzetre irányuló közlemények továbbítását is. Biztosítva van rendkívüli, különlegesen fontos közleményeknek a rendeltetési helyre való eljuttatása olyan esetekben is, amikor a hívott hely foglaltsága miatt egyébként nem lehetne oda bemenődni. Jól illeszkedik a bányabeli szállítórendszerek automatikájához. Megvalósítja a szállító rendszer riasztó hangjelzéssel kísért késleltetett sorrendű indítását mind egy központi helyről (diszpécser), mind pedig az automatizált szállítórendszer kontaktusairól kapott jellel vezérelve. Alkalmas a gépesített frontfejtés ökiszigetelésére, mind szimplex, mind duplex üzemmódban. Elektronikus egységei dugaszolható modulokat képeznek, amelyek meghibásodás esetén könnyen cserélhetők.

Az előadásokat hozzászólások követték. Gosztolya János okl. villamosmérnök hozzászólásában ismertette a Jókai-bányán már egy éve sikeresen működő angol

DAVIS cég DIS típusú fronti hírközlőberendezését, Rövid tájékoztatót adott műszaki paramétereiről, majd a vele szerzett kedvező üzemeltetési tapasztalatokról.

Jármai Ervin

Előadás a Dorogi Csoportnál

A Dorogi Csoport 1970. november 20-án Dorogon a Technika Házában előadást szervezett, amelyen dr. Csánády György egyetemi tanár „A vállalat jogi helyzete és szerződéses kapcsolatai” címmel tartott előadást.

A vállalat az új mechanizmus bevezetésével új helyzetbe került. Az addigi tervgazdálkodásos kötött rendszert felváltotta a nagy önállóságot biztosító, új gazdálkodás rendszere. A vállalatoknak módjuk van társulásra is. 1968. óta ilyen társulási módokat találunk pl. az ipar és a kereskedelem kapcsolatában, amikor is egy gyártó cég csak egy üzlet számára termel, a haszonból közösen osztoznak. Ismertette a társulás két alapvető problémáját, az egyszerű társulást és a közös vállalatot.

A vállalat piaci kapcsolatairól szólva kifejtette, hogy régen a szállítási szerződéseket kényszerítő jogszabályok támasztották alá, ma azonban a szállítási szerződések szabadok. Régen az ismétlődő feltételeket jogszabályban rögzítve alkalmazták, csak a szerint lehetett szerződni. Ennek alapján a szerződés csak rutin munka volt, mert a szerződés feltételei adottak voltak. Jelenleg óriási változás következett be, mert nincs más előírva, csak a szállítási szerződés megkötése. Jelenleg lehet bizományi szerződést, közös haszonra és veszteségre szóló szerződést és vállalati szerződést is kötni.

Az új mechanizmusban lehetőség van arra, hogy a szerződésben bármilyen feltételt kikössenek azonfelül, amit a szállítási alapszerződés leír. Meg lehet határozni teljesen célravezetően, hol az a határ, ameddig a szerződésben a vállalat leköti magát. Ma a szerződések megkötése a közgazdasági, műszaki és jogi összefogás eredménye kell legyen, mert egy-egy szerződés alapvető befolyással van a vállalat gazdálkodására és eredményére.

Az előadás további részében a külkereskedelmi kapcsolatokról szólva elmondotta, hogy régen a külkereskedelem a hullámtörő szerepét játszotta. A mai kereskedelem célja már az, hogy a külvilág hatása a hazai termékekben jelentkezzen.

Az előadáshoz hozzászolt Schoppel János műszaki igazgatóhelyettes, Lázár Emil igazgatóhelyettes, Vereczkei Lajos, az anyaggazdálkodási osztály vezetője és Oszkay Zoltán, igazgatási osztályvezető-helyettes.

Szenczi Gyula

Előadás a Borsodi Csoportnál Színes vetítés a jósvafői Béke-barlangról

1970. november 26-án szakosztályunk Borsodi Csoportja, a Borsodi Szénbányák miskolci klubjában, csoportülést rendezett.

Első előadónak Kóhalmi Gábor, okl. bányamérnök ismertette a giroteodolit elméletét és gyakorlati alkalmazását, majd vetített képeken mutatta be a giroteodolit működését.

A hozzászólásokban dr. Kolozsvári Gábor a Nehézipari Műszaki Egyetem adjunktusa és dr. Milasovszky Béla, a Nehézipari Műszaki Egyetem professzora méltatta a bányamérnökségeken dolgozó kollégák szinte észrevétlen, nem látványos, de annál fontosabb, lelkiismeretes és odaadó munkáját. Somody Kálmán okl. földmérő mérnök gyakorlati példával egészítette ki az előadást.

A második előadást is Kóhalmi Gábor okl. bányamérnök tartotta, aki színes diaprojektív vetítésével bemutatta a jósvafői Béke-barlang egyes szakaszait. A csodálatos cseppkő-, mésztufakepződmények és vízvájt labirintusok bízarr képe méltán váltotta ki a nézők csodálatát.

A vetített képes előadáshoz csatlakozva dr. Szoboszlai Ferenc főorvos ismertette a barlang-terápiát. 1969-ben az Egészségügyi Minisztérium a Béke-barlangot hivatalosan gyógybarlanggá minősítette. Tíz év alatt az 1624 gyógykezelési eset 15%-a teljes gyógyulást eredmé-

nyezett, további 50%-ban pedig az asztma-bántalmak lényegesen enyhültek. A barlang híre már távoli országokba is eljutott úgy, hogy a növekvő idegenforgalomnak megfelelően meg kell oldani a szanatóriumi elhelyezést.

Végezetül *Tóth István* okl. bányamérnök, csoporttitkár méltatta, majd megköszönte az elhangzott előadásokat és hozzászólásokat.

Reményi Viktor

Szakmai előadás Tatabányán A szénvagyon-helyzet vizsgálata

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület *Tatabányai Csoportja* 1970. november hó 27-én tartotta az év utolsó szakmai előadását a Technika Házában. Az előadó *Sas Endre* okl. geológusmérnök volt.

Előadásának tárgya: „A megkutatott és kutatás alatt álló területek bányaföldtani viszonyai és azok szénvagyon-helyzete”.

Bevezetőjében az előadó vázolta a Tatabányai Szénbányák jelenlegi szénvagyonhelyzetét és a medencén belül a leművelhető szén mennyiségének esőkkenő tendenciáját. A kapacitás fenntartása elengedhetetlen feltétele a bányászatnak, ami a medencén belüli rekonstrukciókkal és medencén kívüli produktív területek (Nagyegyháza, Csordakút) szénvagyonának feltárásával oldható meg, illetve biztosítható.

Az elmúlt évek kutatásai ezt a célt szolgálták.

Ezután ismertette a megkutatott területek földtani felépítését. Részletesen kitért a nagyegyházi és csordakúti medencék széntelepes összetételének horizontális és vertikális kifejlődésére, valamint a két műre érdemes széntelep vastagsági és minőségi változásainak ismertetésére.

Külön kiemelte a nagyegyházi és csordakúti területek vízveszélyességét. A nagyegyházi medence területén a széntelepek a nyugalmi karsztvízszint alatt a -20 és -290 m szintek között találhatók. A karszt-hidrológiai nyomás nagysága, valamint a ki nem elegendő védőrétegvastagság miatt, a medence az eddigigé is vízveszélyesebb. Hasonló a helyzet a csordakúti medencénél is, kivéve annak ÉNY-i szegélyét, ahol a széntelep a nyugalmi karsztvízszint felett helyezkedik el.

Ismertette e területek szénvagyonának számszerű adatait is. Vázolta a patárhegyi, nagyegyházi és csordakúti területek termelésbe való bevonásának elképzeléseit és kiviteli terveit.

Befejezésül ismertette a vállalat távlati kutatási programját, megemlítve a mányi és a zsámbéki kutatások biztató eredményeit.

Az értékes előadást a bemutatott geológiai térképek és szelvények tették érzékelhetővé.

Az előadáshoz *Benyőcs Ferenc* főmérnök, *Monos Rudolf* főosztályvezető és *dr. Sólyom Ferenc* főgeológus, osztályvezető szolt hozzá.

Horváthy Loránd

A Mecseki (Szénbányászati) Csoport életéből

A *Mecseki (Szénbányászati) Csoport* 1970. december 9-én a MTESZ pécsi előadói és klubtermében összejevölt tartott.

Az összejevöltel alkalmával *Garamvölgyi János*, a Mecseki Szénbányák igazgatója, a csoport elnöke nagy érdeklődéssel fogadott beszámolót tartott: A KGST szervezte és a Szénbányászati Állandó Bizottság tevékenysége címmel.

Az érdekes és példákkal illusztrált előadást több mint 100-an hallgatták végig. Az előadás résztvevői megismerhették a KGST szervezetét, konkrét munkáját és a munka során szerzett tapasztalatokat, valamint a következő időszak feladatait. Az előadás valóban hiánypótló volt és aktuális ismeretanyaggal gazdagította a résztvevő hallgatóságot.

Az előadás után *Moser Károly*, *Sütő Imre*, *Szilágyi Antal* és *Tóth Tibor* tagtársak tartottak rövid beszámolót a KGST Szénbányászati Állandó Bizottság 3. számú Tudományos Műszaki Tanácsának munkájáról, amelyben a művelési rendszerekkel, a gépek és berendezések műszaki színvonalának értékelésével, a komplex gépesítéssel, a segéd munkák gépesítésével foglalkoztak.

Ezt követően az elhangzottakhoz kapcsolódva a Mecseki Szénbányák aktuális feladatairól élénk eszmecsere indult meg.

Sorrendben a következő felszólalók mondták el észrevételeiket: *Végh József*, *Drenyovszky Béla*, *Fulmer József*, *Mányó Mihály*, *Gelentsér Imre*, *Virágh János*, *Mayer István* és *Tiszai László*.

Az elhangzott hozzászólásokra és észrevételekre *Garamvölgyi János* igazgató válaszolt.

Szilágyi Antal

A Bányászati Szakosztály 1970. évi pályázati felhívásának eredménye

Az előző évekhez hasonlóan a *Bányászati Szakosztály* a BKL BANYÁSZAT 1970. évi 4. számában pályázatot írt ki.

A pályázati felhívás célja volt, hogy az Egyesület tagságát bányászatunk időszerű feladatainak megoldására mozgósítsa.

A pályázati felhívásra az előző évekhez viszonyítva is igen kevés, összesen 6 pályamunka érkezett be. Ezek jelígeje és címe a következő:

1. *Szinkron*. Párhuzamos munkavégzés szervezése a gépesített fejtésekben.

2. *Irányítás*. OBV páncélpajzsok irányítása a fejtésben.

3. *Szellőztetés*. Légaknak egymáshoz viszonyított helyzetéről.

4. *Glück auf*. ERs 560-as típusú jövesztőgéppel végzett kísérletek ismertetése.

5. *Judy*. A Mecseki Szénbányák Vállalat második „Gullick” kísérlete a gazdasági és műszaki megfontolások tükrében.

6. *Panel*. Vágatbiztosítás vasbeton panelívekkel.

A bírálatokat a Bizottság az elmúlt években jól bevált módszer alapján végezte el és a pályamunkák összehasonlító értékelhetése szerint az

I. díjat nem adta ki.

II. díjra (a 2000 Ft) két pályamunkát tartott érdemesnek a következők szerint:

A *Szellőztetés* jelígejű pályamunkát. Szerzője: *dr. ifj. Gagyai Pálffy András* okl. bányamérnök (Országos Érc- és Ásványbányák, Budapest).

A *Panel* jelígejű pályamunkát. Szerzői: *Balázs László* okl. bányamérnök, *Gálfi István* okl. bányamérnök (Mecseki Szénbányák, Komló), *Tiszai László* okl. bányamérnök és *Várbíró Gábor* okl. bányamérnök (Mecseki Szénbányák, Pécs).

III. díjat nyert (összesen 1000 Ft) a

Glück auf jelígejű pályamunka. Szerzője: *Karácsony László* okl. bányamérnök (Mátraaljai Szénbányák, Gyöngyös).

Dícséretet és 500 Ft jutalmat nyert a

Judy jelígejű pályamunka. Szerzője: *ifj. Hegybíró Béla* okl. bányamérnök (Nehézipari Műszaki Egyetem, Miskolc).

Az eredményeket az 1970. december 18-án tartott vezetőségi ülésen a Bíráló Bizottság vezetője hirdette ki, s a pályadíjakat ünnepélyes keretek között *Podányi Tibor* okl. bányamérnök, a Bányászati Szakosztály elnöke, a vezetőség jókívánatainak kifejezésével nyújtotta át.

Pantó Endre

okl. bányamérnök
a Bíráló Bizottság vezetője